

Murska Straža

Glasiilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravništvo v Radgoni, Murska ulica št. 184. — Telefonska št. 31.
Rekopisi se ne vračajo.

Izhaja vsake soboto zjutraj in stane s poštnino vred za vse leto 15 K, za pol leta 7 K 50 v., za četrto leta 3 K 80 vin.

Inserati: Ena petstolpna petivrsta (prostor 3 mm visok in 54 mm širok) 80 vinarjev. Pri večkratni objavi primeren popust.

O naši notranji politiki.

Pred enim letom, izza oficijelne proglasitve ujedinjenja, smo dobili prvi jugoslovanski kabinet. Sodelovali so člani Narodnega Vijeća ter zastopniki desnice in leve srbske Skupštine. Kljub močnim vplivom, ki jih je imel na ljudsko razpoloženje razpad dosedanjega vladarstva in revolucionarni duh meseca novembra, so se vendar pojavljali na vseh področjih javnega življenja začetki smotrenega in odgovornega dela za državo, za nje utrčitev in notranjo obnovo. Prav gotovo tudi koncentracijski kabinet ni storil vsega, kar bi mogel storiti — Ninčičevo žigovanje je ena najbolj popularnih napak — ampak sodelovalo je res ljudstvo in vlada se je spretno izogibala vsake posredne ali neposredne kršitve ustavnih čustev, katerim je absolutizem vojne izoral globoke brazde v najširjih slojih ljudstva. Med posameznimi strankami, ki so se grupirale deloma že pred prevratom, deloma pa takoj po prevratu se je dosegel sporazum za konstituiranje začasnega narodnega predstavništva, katero bi naj v prehodni dobi nadziralo delovanje vlade in ji stalo ob strani povodom reševanja za daljno bodočnost naroda ter države odločilnih vprašanj zunanje in notranje politike. Ustavna zavest je bila celo tako močna, da se je sklenila podobna institucija tudi za pokrajine v obliki deželnih ali pokrajinskih zborov. Vse te priprave so imele zgolj prehodni značaj; bile so surogat, toda s to prednostjo, da so vsi privolili v ta surogat. Največja naloga je bila: razpisati volitve v ustavotvorno skupščino, ki bo določila ustavo in upravo mladega kraljestva ter postavila naše javno življenje na čvrste in trajne temelje. Žal da je črv razdora, strankarstva, in sektarstva že v začetku motil delovanje narodnega predstavništva, dočim je ustanovitev pokrajinskih zborov ostala le na — papirju. Začela se je doba kriz in te krize so tekem prvega leta

svobode in ujedinjenja ugonobile vse začetke ustavnega življenja v Jugoslaviji ter nas privedle tako daleč, da ena izmed tzv. »parlamentarnih« strank skliče klubovo sejo in odločuje o tem, ali se kliče narodno predstavništvo ali ne. Ta stranka je Demokratska zajednica, kateri stoje ob strani trije socialisti, ki razen osebnih prijateljev nimajo pristašev niti v lastni stranki! Nas v tem trenutku ne zanima, kaj hočejo demokrati, zanima pa nas njihovo delovanje na državnem krmilu, na mestu, kamor spadajo v prehodni dobi, predno prebivalstvo z volitvami pokaže svojo voljo, vse stranke in skupine, ki predstavljajo voljo posameznih strank in skupin v ljudstvu. Nikogar ni med nami, ki bi se drznil dotakniti največjih svetinj našega troimenega naroda: svobode in ujedinjenja. Toda v zavesti, da sem enakopraven pripadnik jugoslovanskega naroda, je povdarjena tudi zavest, da sem enakopraven član človeške družbe in ako zahtevam narodne pravice, zahtevam tudi pravice človeka; te pa so izražene predvsem v ustavi države, h kateri spadam. Pri nas je prejšnja ustava sistirana, nova pa še ni uzakonjena, zato slone vse pravice in obveznosti države do posameznika oz. posameznih skupin ie na moralni sili javnega mnjenja, v avtomatičnem trajanju prejšnjih ustavnih načel. Državi pa je dana moč in oblast, da te pravice prizna ali ne. Pri nas je 15. septembra vlada izjavila, da skliče prihodnjo sejo narodnega predstavništva takoj, ko bo rešena ministrska kriza. Kriza je, hvala Bogu, že delj časa rešena; ko pa so voditelji opozicijskih strank zahtevali, da se takoj skliče narodno predstavništvo, je Demokratska zajednica v svoji seji enostavno zavrnila to željo in preložila sklicanje za dobo dveh mesecev. Neuradno se zatrjuje, da je Davidovičev kabinet opremljen z dalekosežnimi pooblastili in da bo Narodno predstavništvo razpuščeno. Vlada sklepa razne pogodbe, dekretira zakone in rešuje vprašanja, o katerih sklepa v vseh ustavnih državah edinole parla-

ment. Taka notranja politika ni več proti interesom drugih strank in skupin, marveč proti interesom naroda, ljudstva, države.

Ob prvi obletnici svobode in ujedinjenja se nam odpira žalosten razgled po državi: razcepljenost, sovraštvo, breznačelnost, samovlada in hajoneti; stavke, nemiri in neznosna draginja pa pomanjkanje vsepovsod, kamor segajo še nesigurne meje našega kraljevstva. V času, ko pariška konferenca ne reši niti ene naše zahteve pravično in dosledno, ko dobivamo v vseh teritorialnih, gospodarskih in financijelnih vprašanjih udarec za udarcem, onemogoča vladeželjnost in strast političnih parazitov, ki so se oprijeli zlate žile mlade države, vsako skupno delovanje in ši drzne s sabotažo ustavnega življenja kratiti pravice, ki jih daje svojim državljanom celo haburška Madžarska in umirajoča Turčija. Naravno je, da se je ustvaril proti sedanjemu sistemu notranje politike krepek opozicijski blok.

Ta blok, ki sestoji iz vseh parlamentarnih strank razen demokratov in socialistov, je imel dne 2. t. m. veliko sejo, kjer se je razpravljalo o vseh vprašanjih v zvezi s samovlado-demokratsko-socialistične skupine in se je sprejel enoglasno daljši manifest na ljudstvo. V manifestu se razpravlja o nalogah narodnega predstavništva, o vladi manjšine in njenih grehah, o težkem zunanjem in notranjem položaju in se iznašajo zahteve opozicije. Tu se pravi med drugim: »Z ozirom na razmere v deželi in odnošaje naše države napram inozemstvu se zavedamo odgovornosti, katero smo prevzeli že v času našega ujedinjenja in zahtevamo, naj vlada črpa svojo moč iz ustave in narodnega predstavništva. Zato zahtevamo po prevzetih obveznostih: da ostane narodno predstavništvo zbrano vse do ustavotvorne skupščine, da vlada stopi pred to predstavništvo in da se podvrže tisti ustavni odgovornosti, katero dolguje temu predstavništvu; da se narodnemu predstavništvu predložijo vse že izdane naredbe, trgovske in

Usoda Dunaja.

Francoski umetnostni zgodovinar Hipolit Taine je dejal, da so velika mesta kakor lepe ženske: imajo čas svoje mladosti, čas svojega razcvita in zrelosti ter čas svoje starosti. Koliko bogatih in cvetočih mest je danes v razvalinah; o njihovi slavi priča samo še zapuščeno zidovje, in če tega ni več, samo še orumenele strani zgodovine. Nimive, Babilon, Kartaga, Atene itd., kdo bi se ne spominjal odlične vloge teh mest v zgodovini držav in narodov, ki še životarijo kot osamelci starci (Grki), ali pa so propadli popolnoma in z njimi vse njihove stare civilizacije. Da so ta mesta propadla, je pripisati raznim vzrokom. Živih organizmov ne ubija »smrt«, marveč življenje samo. Tudi velikih mest ni ubilo nič drugega, kot one iste sile, ki so jih ustanovile in jim naklonile mladost ter procvit. Suma teh sil je politična zgodovina, t. j. razvoj dogodkov v plemenu, v državi ter posredno tudi razvoj vsega ostalega civiliziranega sveta. Drugi vzroki, kakor lega mesta, pridnost prepivalcev itd. so že sekundarnega značaja in dajejo samo dobro torišče za razvoj, er ustvarjajo pogoje za upešno udejstvovanje.

zgodovina teh velikih mest je spletena od samih notranjih vzročnosti in nujnosti, pa je njihov razpad prav tako naraven in nujen kot njihov postanek in razcvit. Ko so se središča civilizacije prenesla v barbarske kraje Evrope, kjer so še v času pozne egiptovske civilizacije ležali nepregledni pragozdi, kjer še je na historičnih tleh Italije volčica dojila Romula in Rema, so začela hirati in giniti vsa ta mesta, zakaj postanek nove civilizacije v prej barbarskih pokrajinah se je izcimil iz onih istih sil, ki so naklonile sirski, babilonski, egiptovski in drugim starodavnim civilizacijam blagoslov starosti. — Tok zgodovine je stalen in neizprosilen. Srednji vek je podrl središča starega veka, novi srednjega veka. Iz novejšje zgodovine pogledj samo Brüggge, Benetke, pa naš Dubrovnik. Brüggge je pokopal konec nemške Hanse, Benetke je uničil razvoj moderne trgovine. In zrastle so nova pristanišča, nova velika mesta: Trst, Reka, Hamburg i. dr. Zgodovinske sile si izbirajo nekatera mesta, da osredotočijo eno ali dve fazi razvoja in tako rekoč izžive svoje učinke, ko pa je vloga doigrana, se začne neizprosilen obrat nazaj.

Pred našimi očmi je nastopilo dobo svoje starosti največje srednjeevropsko mesto Dunaj.

Slabe razmere, o katerih poročajo z Dunaja, nimajo zgolj prehodnega značaja in ne morejo biti samo učinki splošne prehranjevalne in premogovne krize v Avstriji, marveč so prva znamenja starosti in propada, prvi krč pred smrtjo, »rigor mortis«. Dunaj je v agoniji. Nedavno smo čitali v časopisih, da prodaja svoje umetnine, kar ni le znamenje trenutne stiske za vsakdanji kruh, ampak tudi znamenje notranjega razkroja, kakor če obubožani aristokrat prodaja svoje rodbinske emblene in dragocenosti. Položaj je tem težavnejši, ker se učinki propadanja pojavljajo v času, ko so splošne razmere izredno slabe. Pomanjkanje kruha in mesa, mleka za otroke in bolnike, kuriva za peči in kurilnice, nemiri in stavke, negotovost med revolucijo in reakcijo, katastrofalni padeč kronskega kurza (5—8 vinarjev), vse to dela iz Dunaja ne samo starca, ampak starca-bolnika.

Dejstvo je, da so Dunaj ustvarili Habsburgovci in vsa njihova slava je bila slava Dunaja. Oni so vtisnili svoji rezidenci značaj in tradicije lastne rodovine, oni so ji dali dušo. Zgodovina, ki se je nanizala krog imena Habsburgovcev, se je osredotočila na Dunaj, ker so ti vladarji hoteli imeti mesto, čez katerega so lili svoj iz

druge pogodbe, odredbe (koncesije), ki spadajo pred narodno predstavništvo, da se z zakonitim potem glasuje o vseh državnih potrebščinah (budget); da se parlamentu predloži volilni zakon za ustavotvorno skupščino; da se po nar. predst. zakon občinski volilni red, ureditev valute, agrarnega in invalidskega vprašanja, kakor tudi vprašanje o vojnem premoženju; da se predloži narodnemu predstavništvu ureditev državnih meja in druge pogodbe, sklenjene na mirovni konferenci. Dalje se zahteva razpis volitev in najstrožje varstvo ustavnih pravic. Manifest so podpisali vsi poslanci opozicije. Obenem je opozicija izvolila permanenten delovni odbor. S tem je stopila naša notranja politika v novo fazo. Brezdvomno je, da pride kmalu do volitev in potem volitev do notranje konsolidacije in končno do utrditve našega kraljevstva na zunaj.

K jadranskemu vprašanju.

Predsednik Wilson je v svoji depeši, naslovljeni na predsednika italijanske vlade Nitti, izjavil glede Reke, tega kardinalnega problema jadranskega vprašanja: »Vam je znano, da je moje stališče v reškem vprašanju nespremenljivo in to ne zategadelj, ker gledam z manjšo simpatijo na veliki italijanski narod, marveč vsled tega, ker je to absolutno prepričanje vlade moje dežele. Vsaka rešitev, nasprotna onemu, kar sem vedno zagovarjal glede Reke, bi se grobo uprla smeri zunanje politike, katero sem vedno podpiral. Tako sem uverjen, da so brez prave podlage vaši dvomi o tem, kako bi italijanski narod sprejel rešitev reškega vprašanja, ki bi se razlikovala od one, katero zagovarja imperijalistična manjšina. Reško vprašanje ne zanima preveč italijanskega ljudstva, ki danes z zanimanjem misli na rešitev največjih socialnih in gospodarskih vprašanj, ki ga tlačijo. Na vsak način obžalujem, da vam moram naznaniti, da naša država v tem oziru absolutno ni pripravljena na nobeno spremembo. Jaz bom nasprotno zahteval od vas in od tovarišev na pariški konferenci v interesu dobrobiti človeštva, naj se jadransko vprašanje reši brez daljšega obotavljanja. Potrebo preureditve Evrope čutijo vsi narodi sveta in tista dežela, ki bi temu nasprotovala, bi prisilila mojo deželo, da odredi nesimpatične korake, narekovane edino le po nezlomljivi volji moje dežele, podpirati gospodarsko le one države, ki se soglašajo s političnim programom. Iskreno želim, da se čimprej reši problem. Reke in Dalmacije in da lahko oba naša naroda pričneta tisto prijateljsko sodelovanje, katero zahteva neposredna bodočnost, za našo splošno rešitev.«

Nitti je izjavil napram dopisniku nekega ameriškega lista: »Italija hoče, da se jadransko vprašanje reši čimprej. Italija noče nove vojske niti z Jugoslovani. Ona želi prijateljski sporazum. Oni morajo biti naši odkritosrčni sosedji in sodelovati v naši civilizaciji. Ponavljam, da moramo rešiti jadransko vprašanje, ker bi nas sicer utegnulo spraviti v težak položaj.« Journal des

krvi in solza izropanih sijaj. Današnji Dunaj to dobro ve; dunajski buržuj še danes pri časi slabega piva sanjari o preteklih dneh in v srcu preklinja proletarsko republiko, kar ga seveda ne moti, da bi ne bil »vitzig« in ne klical »Hoch« prezidentu Seitzu Dunaj ne pozablja svoje preteklosti, ker je ne pozablja ne Brügge ne Benetke. Na dunajskih ulicah še živi sijaj cesarski kočij, poezija dvorskih veselic, spomin na aventure številnih aristokratov, ki so dajali mestu nekaj dekameronske veselosti, Pratru, Ringu in Hoftheatru pa nepozabljeno intimnost finih in razkošnih scen.

Kaj hoče to dvamilijonsko mesto danes, ko par ur dalje, v dunajski okolici, teče čehoslovaška meja, ko se — kakor je dejal nek dunajski politik — razstolpa svetoštevanske cerkve vidi cela šestmilijonska republika, nestvor, ki ni ne za življenje in ne za smrt, ki je parazit za Dunaj in Dunaj parazit zanj. Dežela vprašuje: čemu tako veliko mesto? In Dunaj tragično toži, da ne najde razumevanja na deželi. Spomnimo se na separatistične in partikularistične boje v politiki Avstrije zadnjih mesecev. Evo psihologije starca: odvišen je, svet ga ne razume.

Čehi so dajali Dunaju vsak dan tisoče litrov

Debats: poroča, da se je tudi Tittonijev naslednik, minister zunanjih zadev Scialoja, zavzel za sporazum med Jugoslavijo in Italijo.

Navzlic vsem tem izjavam ni mnogo upanja, da bi se jadransko vprašanje rešilo tako kmalu, in še manj upanja, da bi se rešilo zadovoljivo za oba naroda. Italijanski kralj je ob otvoritvi novega parlamenta povedal, da Italija hoče zavarovati svoje meje in obraniti ljudstvo italijanske rase in jezika. Znani francoski politik Gauvain je rekel k temu: »Ako gre samo za to, tedaj je rešitev jadranskega spora zelo lahka. Niti mirovna konferenca, niti Jugoslavija noče kratiti Italiji pravico do ozemlja na Jadranu, kjer je večina prebivalstva italijanskega pokolenja in jezika. A da se lahko ugotovi, kje to prebivalstvo obstoja, Beogradska vlada je vedno pristajala in celo zahtevala plebiscit. Na ta način bi bilo mogoče, priti do sporazuma. Naj se le izbere ena ali druga metoda. Z zavlačevanjem sedanje krize pa Italija lahko mnogo izgubi in ničesar ne pridobi.«

Pravosodne zadeve.

Po § 104 srbskega kriminalnega zakona recipovanega s kraljevskim ukazom z dne 25. februarja 1919 št. 2092 Uradni list deželne vlade za Slovenijo z dne 1. julija 1919 št. 544 za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev — se kaznuje žaljenje uradnikov v izvrševanju njihovega službenega posla z zatvorom — t. j. glasom čl. 6 naredbe ministerstva za pravosodje z dne 29. maja 1919 št. 8000 s strogim zaporom od mesca dni do dveh let. Po § 261 kaz. zakona z dne 27. maja 1853 št. 117 drž. zak., ki je ostal glasom naredbe poverjenišva za pravosodstvo z dne 31. oktobra 1919, Uradni list deželne vlade za Slovenijo št. 6/11, pri nas v veljavi, da se sme spremeniti v denarno kazen izključno le zapor prve stopnje, ne pa tudi strogi zapor. Iz navedenega torej sledi, da se mora z ozirom na določbo pri nas recipovanega srbskega kazenskega zakona kaznovati vsako žaljenje uradne osebe tekom njenega službovanja na vsak način — zaporno kaznijo. Če se pa uvažuje, da se zelo pogosto dogajajo žalitve uradnikov vsled razburjenosti nad kakim njihovim neprevidnim oz. celo pomanjkljivim uradovanjem, tedaj se mora pač priti do zaključka, da v vsakem slučaju za žalitve uradnika pri uradovanju zaporna kazen, pač še ni umestna. V tem pogledu je bila torej primernejša določba poprej v veljavi stoječega § 313 kaz. zakona, ki ni izključil, da se je v uvaževanja vrednih primerih za tako žalitev prisodila le denarno kazen, v katero se je lahko spremenil v citirani določbi dopusten zapor prve stopnje. Z ozirom na te tehtne razloge in baš, ker iskreno želimo, da se pravo demokratično srbstvo pri nas dodobra udomači, je upravičen predlog, da se gotovo ne na srbskem pravnem polju zrasla rastlina omladi t. j. okulira z modernejšo, demokratično cepiko. Serbec.

svežega mleka. Danes dunajska deca umira vsled pomanjkanja te blagoslovljene hrane. Z jugoslovanskih pokrajin in iz Ogrske je došel tečen kruh. Pa pilzensko pivo, bosanski duhan! Cela država je skrbela, da je Dunaju šlo dobro, da se je redil in čuval svoj kolerični temperament. Danes...

Ampak besede so že napisane. Mene, tekkel, fares! Na Dunaj prihajajo ameriške emancipirane in jokajo nad njegovo usodo. Politiki iščejo formule za rešitev, kajpa zaman, ker — allea jacta est. Zedinjenje z Nemčijo ga ne reši usode provincialnega mesta in k večjemu le zavleče bolesto agoniijo. V Parizu in Londonu so iskali rešitve v nekaki konfederaciji donavskih držav, toda — kakor je pisal »Times« — nesreča je pač, da nikdo od teh, ki bi imeli biti v konfederaciji, noče vstopiti. Edino upanje je obnovitev habsburškega vladarstva na Madžarskem in še to upanje se izgublja v megleni zmedi pojmov, v prevratu, v krvi in v brezmočnem hlepenju za tiranskim bičem... Perverznost sužnosti! Pa zgodovina reže svoje brazde globoko in neizprosno. Habsburška Avstro-Ogrska ne vstane nikdar več in z njo je obsojen k poginu tudi veliki avstro-ogrski Dunaj... B.

Podpis mirovne pogodbe in Jugoslavija.

Belgrajska »Politika« poroča o potovanju regenta prestolonaslednika Aleksandra nastopno: Naše poročilo, da povodom novonastalega položaja med nami in zavezniki naši delegati niso niti to pot podpisali mirovne pogodbe z Avstrijo in da z ozirom na to niso mogli podpisati tudi ne pogodbe z Bolgarijo, je napravilo nenavaden vtis v vseh političnih krogih. Vest, da radi tega povoda sam prestolonaslednik Aleksander potuje takoj v Pariz, kaže na resnost položaja. Nenadni dogodki so bili predmet razgovorov v vseh političnih krogih v Beogradu. Pozabilo se je na vse notranje stvari. Dne 28. novembra je bila ob 5. uri na dvoru pod predsedstvom regenta prestolonaslednika Aleksandra ministrska seja, ki je trajala do blizu 9. ure zvečer. Na tej seji so se določile posameznosti, ki so v zvezi potovanjem prestolonaslednika Aleksandra. Po poslednjih poročilih, ki smo jih dobili o držanju naše delegacije na mirovni konferenci v Parizu, so se razvijali dogodki takole: Ponoči od 25. na 26. novembra je naša delegacija v Parizu prejela šifrirano brzojavko od vlade v Beogradu, s katero je bila izvršena kapitulacija, izmenjava toka dosedanjega držanja naše delegacije napram mirovni pogodbi z Avstrijo. Akoravno je bilo pozno ob 10. uri ponoči, so bili delegati nujno pozvani k seji, ki se je nadaljevala tudi 26. novembra v jutro. Drugi dan ob 10. uri dopoldne so se gg. Pašič, dr. Trumbić in dr. Žolger odpeljali na Quai d'Orsay in v glavnem stanu konference sporočili, da po najnovejših navodilih iz Beograda delegacija more podpisati mirovno pogodbo z Avstrijo samo z gotovimi naknadnimi pridržki. Istočasno, 26. novembra, zjutraj je delegacija brzojavno obvestila vlado v Beogradu o položaju v Parizu. Toda stvarno je bilo nemogoče, da bi naša delegacija dobila definitivna navodila do 10. ure 27. novembra, ko so naši delegati imeli podpisati pogodbo z Bolgarijo, kar naj bi sledilo predhodnemu podpisu mirovne pogodbe z Avstrijo. Zato so bili naši delegati tudi ta dan odsotni v Nevilly, kakor so bili tudi dne 10. novembra v Saint Germainu. Po prvem poročilu, ki smo ga prejeli, bi se moglo sklepati, da je naša delegacija v Parizu samovoljno brez navodil iz Beograda spremenila svoje držanje. — Regent prestolonaslednik Aleksander je odpotoval s diplomatskim ekspresnim vlakom v Pariz. Na tem potu ga spremljajo minister za promet dr. Draškovič, minister dvora Baludžić in dvorni maršal polkovnik Damjanovič. Prestolonaslednik Aleksander bo ostal odsoten 14 dni.

O vprašanju podpisa se dalje poroča: Vzrok, da naši delegati niso podpisali mirovne pogodbe, sta dve konvenciji in sicer:

1. Naše osvobojene dežele morajo vplačati v skupni zavezniški fond vojno kontribucijo, nekak davek za osvobojenje. Kot podlaga je vzet avstro-ogrski dolg. 2. Državna posestva se odkupijo za račun skupnega fonda. V pogodbi z Nemčijo so izvzeti od te odredbe Belgija, Alzacija Lorena in deloma Poljska.

Proti obema konvencijama je vložila naša delegacija odločen ugovor. Podlaga vojne kontribucije je nepravilna prav tako kot princip sam. Ali je mogoče, da se vzame za podlago vojni dolg države, katera v trenutku emisije ni bila navdahnjena z finančnimi razlogi, marveč s sovraštvom napram svojim nemuškim in nemadžarskim narodom? Glede druge konvencije se opozarja na to, da so v Avstro-Ogrski dežele, ki so zelo bogate, a nimajo domen, dočim so nekatere zelo siromašne, a imajo domene. Na način, ki si ga je prisvojil vrhovni zavezniški svet, bi siromašne dežele plačale pet krat več nego bogate. Bilo bi pravično, če bi zavezniki ostali pri zahtevi glede plačevanja predvojnih dolgov, kar bi zadovoljilo tako upnike Avstro-Ogrske kakor tudi njene naslednike. Stem pa, da se nalagajo nova ogromna bremena deželam, ki so itak poškodovane vsled vojske, se jim krati vsaka možnost za finančni razvoj. — Obenem je vložen oster protest glede nekaterih finančnih zahtev, ki se tičejo predvsem Srbije in njene pravice do vojne odškodnine.

Ob sklepu lista je došlo poročilo, da se je dosegel sporazum in da je Jugoslavija dne 5. t. m. podpisala senžermensko mirovno pogodbo. O tem je izdan uradni komunikat: »Beograd, 6. decembra. Včeraj ob pol sedmi uri zvečer je naša delegacija podpisala mirovno pogodbo z Avstrijo in Bolgarijo. Vse težave v vprašanju kompenzacij med sprejemanjem odškodnine kraljevine Srbije in plačevanjem novoosvojenih krajev so rešene s posebnim sporazumom. Ta sporazum je potrjen z protokolom, katerega ste podpisale obe strani. Novoosvojene pokrajine so izenačene v načinu plačevanja s Poljsko in Čehoslovaško. Izdajo se boni za one, ki vplačujejo in se bo plačevalo sorazmerno. Ugodno teko tudi pogajanja v vprašanju a conto naših bodočih prejemov.

Tuji glasovi.

Praški »Národní listy« so objavili v 274. številki uvodni članek »Svita na Balkanu?«, kjer tolmačijo stališče češke javnosti v vprašanju bodočih jugoslovansko-bolgarskih odnošajev. Povod je dala izjava bolgarskega premiera Stambulinskega, ki je v razgovoru z urednikom beogradske »Pravde« naglašal potrebo prijateljskih stikov med Bolgari in Jugoslovani ter se izrazil, da je bolgarska vlada pripravljena, stopiti takoj po volitvah v Jugoslaviji v pogajanja z beogradskim kabinetom. Ta izjava Stambulinskega, ki se je nahajal na potu k podpisu mirovne pogodbe, je vzbudila politično senzacijo in jo je vlada takoj sporočila jugoslov. delegaciji v Parizu, opozarjajoč na Stambulinskega besede, da upa najti pri jugoslov. delegaciji v Parizu podporo za bodočo prijateljsko politiko med obema državama. »N. L.« pišejo: Ta epizoda je važna; lahko jo smatramo kot prvi svit po temnih, slabih časih. To tembolj, ker je beogradska javnost prijazno sprejela izjavo Stambulinskega. Vidi se, da se mišljenje obrača, Nikjer drugje se ni toliko uveljavljala politika čuvstev, kakor v razmerju med Bolgari in Srbi. Srb ne more pozabiti, da je Bolgar v najusodnejšem trenutku stopil Srbiji za hrbet, da pomore Avstriji; ne more pozabiti, da je samo z bolgarsko pomočjo mogla avstrijsko-nemška armada, doslej tako junaško odbita, premagati srbski odpor in ustvariti iz majhne slovanske dežele torišče največjih strahot, plenjenja in vandalstva. Naravno je, da Srb nalaga Bolgaru odgovornost za vse, kar se je storilo pod vodstvom nemških in madžarskih oficirjev izza katastrofe srbske vojske. To ozračje je dalo smernice jugoslovanski politiki. Toda bilo je jasno, da mora priti do spremembe; da se bo začelo razmišljati o bodočnosti in pri tem razmišljanju bodo morali jugoslovanski politiki analizirati položaj svoje države, obdane z ene strani od Madžarov, ki ne bodo pozabili na izgubo najrodovitnejših pokrajin, na zahodu od avstrijskih Nemcev in na Adriji od Italijanov. To so nevarnosti, katerih ost se ne da zlomiti. In hladno razmišljanje privede k vprašanju: je li umestno, da se pridruži še bolgarska nevarnost? Ni dvoma, da bo Italija v lastnem interesu iskala v Bolgarih zaveznika proti Jugoslovanom in da že kaže svoje prijateljstvo k Bolgariji. Na to člankar omenja podporo, katero je naklanjala Italija Bolgarom pri rešitvi bolgarske mirovne pogodbe ter piše o češkem stališču glede balkanskih razmer: »Naša češka politika je že pred vojno šla za tem, da bi obe slovanski državi na Balkanu tvorili skupen blok, da bi skupna volja in moč obeh vtisnila značaj Balkanu in da bi na ta način dobila vsa balkanska politika slovansko

orientacijo. Ne Srbi in ne Bolgari niso mogli sami za sebe doseči prvenstva med ostalimi balkanskimi državami. To je bilo pred vojno. Danes mora to načelo tembolj obveljati, ker so vsled mirovni pogodbi Grki postali velika moč na Sredozemskem morju, a Rumuni so se razširili v veliko državo. Pogled na zemljevid je dovolj, da se pokaže, v kakem zaporu se nahaja Jugoslavija brez Bolgarske. Pravi, da so tudi Čehi odločno obsojali bolgarsko stališče v svetovni vojni in ga ne bodo pozabili. »Bilo bi pa nepravilno, ako bi ne položili na tehtnico tudi dobrih dejanj Bolgarije, namreč, da je skupina politikov, kakor hitro je dobila moč, sklenila proti carjevi volji in proti volji Nemcev premirje, ki je razbilo celo vojaško konstelacijo in skrajšalo vojno najmanj za pol leta.« — »S stališča naše zunanje politike ne moremo storiti nič drugega, nego vrniti se k naši stari orientaciji, naj obe slovanski državi ustvarite skupen program in se tesneje združite, zakaj ta program je danes aktualnejši kot kdaj poprej in vidimo v njem koristi obeh držav.«

Graška »Arbeiterwille« piše v 330. številki (z dne 2. t. m.) o hujkanju graških nemško-nacionalnih listov proti jugoslov. državi med drugim sledeče: »Tagespost« ne ugaja država SHS, njej bi bilo ljubše, če bi se mogla po svojih starih tradicijah prikupiti Hrvatom in jih, kakor si ona predstavlja, pridobiti za Nemško Avstrijo proti Srbiji in Sloveniji, ker so pač Hrvati kazali že prej večjo pripravljenost za Avstrijo in ker sedaj ne marajo ne države SHS in ne dinastije Karadžordževićev. Slovenci prav tako nočejo države SHS, torej je po »Tagespost« kar najlepša priložnost, biti »oprezen« in — kaj potem? — hujskati tako dolgo, da se bomo mi kot stari prijatelji Hrvatov, prispeli do nemško-avstrijske Hrvaške, do Maribora, Celja itd. Ta sklep »Tagesposte« odgovarja njeni nalogi v smislu tradicionalnega prijateljstva z Hrvati, za normalnega človeka pa je le dokaz njene blaznosti, dokaz, da sploh ni poznala in ni mogla nikdar razumeti situacije, ki jo je ustvaril razpad Avstro-Ogrske, ne postanka države SHS in ne jugoslovanskega gibanja.

Ljudsko glasovanje o prepovedi alkohola na Norveškem.

Norveška je na poseben način rešila alkoholno vprašanje: dala je ljudstvu prosto voljo da z glasovanjem odloči, ali še hoče nadalje trpeti, da alkohol tepta dostojanstvo in ponos norveških državljanov, požira milijone narodnega premoženja in kotički za zahvalo tisoče ne-

sreč, gorja in boleznih, ali pa se ta ljudski sovražnik enkrat za vselej izžene iz dežele. Način rešitve je vzbudil mnogo zanimanja po vsej Skandinaviji, prirejali so se shodi in zborovanja, demonstriralo se je po ulicah in povsod je bil interes za to vprašanje tako živ, da so drugi važni dogodki na domačem in mednarodnem polju ostali v ozadju. Napravila se je politična fronta: stranke leve so bile za prepoved alkohola, stranke desnice proti prepovedi. S stališčem leve se je soglašala tudi vlada. Glasovanje se je vršilo dne 5. in 6. oktobra. Udeležilo se je več glasov nego pri volitvah v storting (deželni zbor) in sicer okrog 75% prebivalstva, ki je melo pravico glasovati (zahtevala se je starost 25 let itd.). Izid je pokazal sledeče številke: za prepoved je bilo oddanih 207 086 in proti prepovedi 126.357 glasov. Glasovanje na deželi je bilo večinoma za, v mestih proti. Zmagala je torej »levica« in ljudstvo je samo pokazalo, da ne mara pijancev v svoji sredi. Prepoved se razteza na vse pijače, ki imajo več kot 12% alkohola.

Človeško meso so uživali.

Dunajska slika.

Na Dunaju se je te dni dogodil slučaj, k razkriju bedo tega vlemesta v vsej njen nagoti. Neka siromašna žena je našla na to varniškem smetišču pod kamnom več kosov svežega mesa. Ker v njeni obitelji že dolgo niso videli mesa, ga je vsa vesela pobrala in odnesla domov ter pripravila za kosilo. Šele pozneje so dognali, da je bilo to človeško meso. O dogodku se poroča: Pred par dnevi je izginila na Dunaju osemletna deklica, hčerka raznašalke časopisov Marije Kranm. O deklici ni bilo nobenega sledu. V nedeljo opoldne je naznanil pri policijskem komisarijatu delavec Fr. Chladnok, da je dobil prejšnjega dne, v soboto, od svojega soseda Mašeka tri kose mesa, težke približno 30 dekagramov, toda on ne more verjeti, da bi to bilo živalsko meso kakršnekoli vrste in ne ve, kaj naj si misli o tem. Policijska poizvedovanja so dognala sledeče: Dotično meso je našla perica Julija Steiner, ki živi v skupnem gospodarstvu z delavcem Mašekom, dne 24. novembra na smetišču neke tovarne, kjer je iskala koks. Ležalo je pod nekim velikim kamnom. Istočasno kot ona, je iskala koks tudi neka šestdesetletna ženska, katere ni poznala. Ko ji je perica Steiner pokazala najdeno meso, ste se se razdelili med seboj. Bilo je šest lepih kosov, od katerih se je enega držala noga, dočim so bili vsi ostali brez kosti. Ženski ste bili preverjeni, da je meso od mladih prešičev in je vsaka veselo pohitela domov. Perica Steiner ga je takoj

Tasa Milenković.

Vaška slika.

V vasi Ripnju pri Belgradu je živel pred nekoliko leti kmet Pavle Stanić.

Pravili so, da je bil nekoč priden človek, premožen in razumen gospodar. Imel je njive in travnike, precej živine, žitnice in kleti pa polne živeža.

Da, bil je tudi iz dobre hiše. Rodom je bil iz Resnika, kjer so bili njegovi stariši dobri in pošteni ljudje.

Kakor smo rekli, je bil Pavle priden kmet, toda, kaj hočete, božja volja, zgodila se mu je nesreča, da mu je umrla gospodinja Rondžija, pridna, delavna žena. In zapustila mu je troje otrok: sinka Mato, v trinajstem letu, in dve deklici: Maro, staro 10 in Jelico, staro 8 let.

Smrt ženina je bila Pavlova propast. Vse mu je šlo nazaj. Prej tako dober gospodar, je začel zapravljati. Nekoliko žalost za pokojno ženo, nekoliko slaba družba — pa se je polagoma jel opijati. In postal je pijanec. Pijanstvo ni nikjer dobro, najhujše pa je na vasi. Kmet pijanec — to je popolnoma propadel človek. Vaška hiša brez gospodinje, je prava nesreča! A kako je šele kmečkim otrokom, ki ostanejo brez matere. V mestu se dobe sorodniki, prijatelji, sosedi, pa vsaj povprašujejo, gredo kam in ponudijo to tem, to onim. Ampak na vasi je drugače. Tam sirote brez matere nihče ne pogleda.

Oče je cel dan na polju, na njivi, v gozdu ali na občini, v krčmi ali na veseljah, godovih, v pijanih družbah. Deka je sama doma, lačna, bosa, umazana. Pa naj oče še toliko dela in pazi, vendar ni dobro.

In kakšna nesreča je šele tedaj, ko se oče, zapuščen z majhnimi otroci, uda brezdelju in postopanju, ko prične vsak dan piti in pijančevati, potem pa se pripraviti in tepsti.

Hvala Bogu, naše oblasti so pametne in dobre, pa imajo sedaj v vsaki vasi dve ali tri krčme. Češ, kmetje naj imajo prostore, kjer se kot svobodni ljudje lahko zbirajo, domenijo se in sprejo...

Da bi se v vsaki tretji vasi odprla šola, to ljudstvo preveč stane. Šolo je treba zgraditi, plačati učitelja, nabavljati šolske potrebščine, »famoloza«), končno se mora otroke pošiljati v šolo. Medtem pa krčma, bogme, prav nič ne stane. Občina odpre gostilno in vleče lepi dobiček**. In še kakšnega! So občine, ki dobe čez 300 dukatov najemnine. In to na leto!...

Tako se je tudi Pavle Stanić zatekel v gostilno. Zgodilo se je, da ga več dni ni bilo na delo. Pijančuje in veseljači celi dan do temne noči.

V tem času so otroci ostali sami doma. Čeprav še nedorastli, so mu vendar vodili gospodarstvo. Sinko je skrbel za živino in polje. Vozil in prodajal je drva v mesto. Vozil je rž,

*) V Srbiji podučitelji (op. prev.).

***) V Srbiji so krčme ponekod v občinskih rokah (op. prev.).

in koruzo k mlinu. A starejša hčerka Mara je kuhala, plela nogavica, prala in krpala. Majhna pravo dete, je bila Mara jako razumna in je v sili opravila vsa domača opravila.

To se bo morda zdelo neverjetno, toda mi pripovedujemo resnični dogodek tako, kakor so ga dognale oblasti.

Pa kako lepo so se strinjali otroci! Ko so končali delo, so se zbrali pri ognjišču. Mato je prinesel drva, razgrnil ogenj, pa so se stisnili krog ognjišča in si pekli koruzo pečeno, buče ter grizli suhi kruh.

Ampak ta mir je bil pogosto pretrgan. Oče je postal čuden. Vračal se je pozno domov. In v pijanosti je že na pragu pričel napadati. Na Matija se je enkrat vrgel s sekuro in da se fant ni bil nagnil, bi ga v tistem trenutku ubil.

Vsak večer so slišali sosede, kako Pavle vpije in zabavlja. Že od daleč so se čule njegove psovke. Ubogi otroci se že vedeli, da prihaja oče iz krčme. Opotekajoč se je udarjal na vežne duri kakor zblaznel. Vpil in psoval je brez vsakega vzroka. Otroci so trepetali strahu.

Stisnili so se boječe skupaj in čakali. Pijani oče jih je pretepal tako dolgo, da je vse tri spodil na dvorišče. Zaprl je vrata za njimi pa so se razbežali po slivniku. Tu so se prislonili ob kakšen koš*) ter drgetajoč od zime prenočili na prostem.

*) V Srbiji ime za pleteno shrambo za žito in druge pridelke.

razsekala in ga deloma namočila v jesih. Enemu delu je pridala mnogo čebule. To meso, pripravljeno z prikuho iz paradiznika, je postavila pri treh kosilih na mizo. Njen priležnik je z tekotom užival te pečenke. Tri kose mesa, med njimi tudi oni kos, kjer je bila kost, je dala bratu svojega priležnika, Jožefu Mašek. Njegova žena pa je takoj dvomila, da bi to bilo živalsko meso in je šla z mesom k sosedu Chladnoh. Njen mož je nato vložil ovadbo. Dognalo se je, da meso poteka od neke deklice, ki je skoraj gotovo padla kot žrtev kakoga perverzega morilca in ta deklica bo najbrž hči zgoraj omenjene raznašalke časopisov, Marije Kramm.

Francoske skrbi.

Nemški list »Sozialdemokraten« piše z neko zloradostjo o padanju prebivalstva na Francoskem in objavlja med drugim sledeče podatke: Francija je trpela v svetovni vojni več nego vsaka druga država: žrtvovala je skoraj poldrugi milijon ljudi. To dejstvo je strašnejše, če uvažimo, da je zmanjšanje porodov zavzelo tekotom vojne uprav katastrofalno razmerje. Leta 1913. je bilo v Franciji 648.000 novorojenčkov; l. 1914. — 594.300; l. 1915. — 385.700; l. 1916. — 315.000; l. 1917. — 343.000; l. 1918. — 361.500. Vsled vojnih razmer je znašala umrljivost otrok v departementu Seine 40 odstotkov, dočim še l. 1914. ni presegala 10 odstotkov. Enoletni kontingent novincev se

je gibal med 225—250 tisoč ljudi. Ko pa bodo pritegnjeni v vojaško službo vsi, ki so rojeni leta 1915., bo njihovo število doseglo k večjemu nekaj čez 100.000, ako otroška umrljivost ne bo še bolj narastla. Okrog 100.000 Francozinj je stopilo v zakon z Amerikanci. Pomanjkanje mladih mož, sposobnih za ženitev, vzbuja Franciji nove skrbi. Veliko število možitve željnih Francozinj išče ženine med drugimi narodnostmi. Koliko jih je stopilo v zakon z vojaki in častniki drugih narodnosti, vendar je splošno znano, da je število nenavadno visoko. Samo s portugalsko armado, o kateri se ne more reči, da je velika, je odšlo 3500 Francozinj. Francosko časopisje je začelo ostro nastopati proti tej novi razvadi in zahteva, da vlada pravočasno zabrani katastrofalno padanje francoskega prebivalstva

POSOSJILNICA V GORNJI RADGONI registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Hranilne vloge

sprejema od vsakega in njih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. pošnega čekovnega

urada v Ljubljani št. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila

na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje svoj dolg pri Posojilnici naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 K. Prošnje za vknjižbo novih kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. ure dopoldne. Ako pa pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila

se dajejo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne.

Uradni prostori

so v lastni hiši, Glavna cesta, št. 14, tik kolodvora.

Brata Vošnjak = Ptuj.

Podplati, zgorno in notranjo usnje, usnje za konjsko opravo in za gamaše, kruponi za gonilna jermena, boks, ševro, ševret. Najboljši čevlji vseh vrst. Gamaše. Vse čevljarske potrebščine.

Nakup surovih kož.

Gospodarska zadruga

za Prekmurje, Mursko polje in Slov. gorice r. z. o. z.

ima v zalogi po najnižjih dnevnikih cenah razno manufakturno blago za moške in ženske obleke, barhente, vseh vrst platno; blago za ženske predpasnike; razno kuhinjsko posodo, riž, čaj, papriko; usnje, podplate, moške in ženske čevlje. Vseh vrst meko, zdrob, otrobe, testenine.

Kupuje zrnje, sadje, kože, vino, sadjevec, žganje, sploh vse poljedelske pridelke.

Posreduje pri nakupovanju strojev in vseh gospodarskih potrebščin.

Kupovati in prodajati zadrugi imajo pravico samo člani. Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni in pri podružnicah. Osrednja trgovina in pisarna: v Gornji Radgoni. Podružnice: Cankova = Murska Sobota.

SUKNO

in kamgarn za moške obleke, volno, par-

hant in modrovino za ženske obleke, šifon, belo in pisano platno za perilo in razno manufakturno blago, kakor tudi razne robce, srajce, odeje, prodaja doma in razpošilja po celi Jugoslaviji, zaradi velikega nakupa v inozemstvu po čudovito nizkih cenah, veletrgovina in razpošiljalna

R. Stermecki
Celje št. 303 — Slovenija.

Kar ni odrezano se zamenja ali vrne donar. Naročite takoj ilustroven cenik.

Miši - Podgane stenice — ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 6—, za podgane in miši K 6—, za ščurke K 7—, posebno močna tinktura za stenice K 6—, uničevalec moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mraviljam, proti nšem pri perutini K 5—, prašek proti mrčesom K 5—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 4—, mazilo za uši pri živini K 3—, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 3—. Posilja po po-zvetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 46, Petrinjska ulica 3

Jugoslovanski kreditni zavod

PODRUŽNICA MURSKA SOBOTA

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po 3 % čistih brez odbitka. — Rentni davek plačuje zavod iz svojega.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

je ustanovila oddelek za

življensko zavarovanje.

Sprejema v življenjskem oddelku: vsa zavarovanja na doživetje in smrt, otroško doto in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji

Pojasnila brezplačno na razpolago.

Sprejema v požarnem oddelku: vse pre-makljive in nepremakljive predmete, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina, po znano nizkih cenah

Posredovalci se sprejemajo.

Tedenske novice.

Tiskarska stavka končana. »Novice« poročajo, da je tiskarska stavka končana in da se takoj prične z delom.

Posledice lendavskega napada. Naše vojaške oblasti so odredile strogo preiskavo glede madžarskega napada na Doljno Lendavo. Dognalo se je, da je sodelovalo okrog tisoč Madžarov in sicer tudi regularne čete. Napad je imel značaj ofenzive, ker so celo madžarski aeroplani stopili v akcijo. Na naši strani je bilo več težko ranjenih in 4 mrtvi. — Napad je izzval tudi v Beogradu veliko ogorčenje. Prav te dni se je nameravalo poslati na Madžarsko par sto vagonov živil, za katere se je Madžarska pogodila z našim kraljevstvom. Dne 4. t. m. pa je vlada izdala naredbo, da se vsled madžarskih napadov na naše postojanke ustavi vsak izvoz živil na Madžarsko. Tudi omenjenih več sto vagonov, ki so bili že na potu, se je pravočasno ustavilo. Veseli nas, da je vlada pokazala odločno voljo, da se ne da strahovati od Madžarov. Madžari vedno pozablajo, da so kakor stavec, ki je zapravljen skoraj vse svoje premoženje in še za tisto, kar mu je ostalo, je dobil oskrbnika. V bodoče si bodo pač premislili, predno bodo se ganili ob meji!

Zakaj primanjkuje sladkorja? V vsješkem »Jugu« čitamo: Vsled desorganizacije ob prevratu lanskega leta je uničenih okrog 30.000 vagonov pese, bodisi da je segnila že v zemlji ali na vagonih ali pa v tovarnah. Teh 30.000 vagonov bi dalo najmanj 3000 vagonov sladkorja. Letos se ni ničesar storilo za novo setev sladkorne pese, t. j. nikdo ni delal agitacije za pošiljanje pese in prepozno se je določila cena, po kateri bi jo tovarne prevzele. Vsled tega in vsled slabih vremenskih razmer imajo tovarne sladkorja na razpolago samo kakih 15 tisoč vagonov pese, iz katere množine se bo izdelalo največ 1300 vagonov sladkorja. Ker potreba Jugoslavije iznaša najmanj 700 vagonov mesečno, bomo morali naročiti iz inozemstva okrog 7000 vagonov, a to pomeni izdatek najmanj 2 milijardi in 100 milijonov kron. — K temu pripomnimo, da je tudi v inozemstvu slabo za sladkor in so cene znatno poskočile. V naši valuti znašajo približno 20—40 K, prišteti pa je treba še visoko uvozno carino. V Nemški Avstriji stane kilogram belega sladkorja 15 K 28 v. Varčujte s sladkorjem, kolikor ga dobite, da bo vsaj za bolnike vedno pri hiši!

Tobak se podraži. Iz Beograda se poroča, da se bodo zopet zvišale cene za tobačne izdelke.

Kdo je prvi markiral? Pišejo nam, da je nekdo videl na ljubljanski pošti že 14 dni pred začetkom markiranja človeka, ki je hotel plačati z kolkovanimi bankovci. Znano je, da so se kolki tiskali na Dunaju.

Uvoz inozemskih časopisov je zopet dovoljen, a samo za državne urade, uredništva časopisov in znanstvene zavode.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani. Izvanredni občni zbor se vrši dne 17. t. m. ob 16. uri v magistratni dvorani v Ljubljani s sledečim sporedom: 1. Poročilo iz Beograda, poročata prof. dr. Zalokar in prof. dr. Šerko. 2. Volitev v državni in pokrajinski svet. 3. Volitev delegatov v jugoslov. lekarsko društvo. 4. Referat o zdravniških zbornicah (glej načrt v Liječ. vijesniku broj 6 god. 1919). Poroča primarij dr. Gregorič. 5. Slučajnosti. — Odbor.

Komisarji na Hrvaškem. Notranji minister Pribičević je podredil vse občine na Hrvaškem in v Slavoniji državnim oblastim ter imenoval za vsa avtonomna občinska zastopstva vladne komisarje. Kakor v časih Stürgkha...

25. letnica celjskega pevskega društva. Celjsko pevsko društvo plavi letos 25. letnico svojega delovanja. Ta proslava je določena na dan 14. decembra 1919 in se bo vršila v večjem obsegu. Zato pošiljamo vsem bratskim društvom

itd. iskreno prošnjo, naj nas po možnosti počaste s svojim obiskom. Spored bo obsegal umetniško izbrane točke. Igra ljubljanska vojaška godba. Po koncertu je prosta zabava. Vsi, ki ljubijo lepo godbo in petje, naj pohite ta dan v Celje.

Manifest opozicijskega bloka, o katerem pišemo v uvodnem članku, je podpisalo 110 poslancev.

Omejitev prometa. Vsled pomanjkanja premoga je južna železnica do preklica omejila promet na vseh svojih progah. Iz novega voznege reda povzamemo: Proga Maribor—Ljubljana: Vlak št. 36 (odhod iz Ljubljane ob 4:43, prihod v Maribor ob 9:11) in vlak št. 39 (odhod iz Maribora ob 16:30, prihod v Ljubljano ob 30:54). — Proga Maribor—Špilje—Ljutomer: Vlaka št. 50/1801 (odhod iz Maribora ob 5:33, prihod v Ljutomer ob 8:46) in št. 1826/821a (odhod iz Ljutomera ob 11:01, prihod v Maribor ob 16:08). Proga Maribor—Pragersko—Čakovac: Vlaka št. 356/205 (odhod iz Maribora ob 8:33, prihod Čakovac ob 11:16) in št. 2286 (odhod iz Čakovca ob 14:20, prihod v Maribor ob 17:32). Poleg teh osebnih vlakov bodo prevažali osebe tudi tovorni vlaki in sicer samo na progah Maribor—Ljubljana, Maribor—Grabštanj, Pragersko—Čakovac.

Reševanje uradniškega vprašanja. V seji ministr. sveta dne 5. t. m. se je sprejelo zahteve uradništva, da dobi uradništvo X. in XI. čin. razr. 120% draginjske doklade, a uradniki višjih činovnih razredov sorazmerno po 100%, 80% in 60% draginjskih doklad.

Domače vesti.

Gornja Radgona. Na nedeljo dne 7. t. m. je bil sklican v Karbašove prostore shod neke nove stranke, ki sliči na ime Samostojna kmetijska stranka. Mi tukaj ob meji neradi slišimo o novih strankah, ki še bolj cepijo naše narodne moči v korist politično in gospodarsko mečnemu tujcu in ki nam škodujejo na zunanji in na znotraj, ker strankarski boj 1: slabi in razjeda državo. Navzlic temu se je zbralo precejšnje število okoliških kmetov, dokaz, kako ljudstvo išče priložnosti, da pove svoje zahteve in svoje nezadovoljstvo nad obstoječimi razmerami, katerih ni kriva Jugoslavija, ampak tista strankarska skupina, ki vlada brez parlamenta in zasledaje le lastne koristi. Glavni govornik g. Nemeč je skušal dokazati potrebo nove samostojne stranke, a ni imel niti najmanjšega uspeha. Kmetje so mu z živahnimi medklji dokazovali, da so že organizirani v Kmečki zvezi in nočejo novih strank, marveč novih nesebičnih ljudi, ki bodo delali za ljudstvo, in kje je teh ljudi največ, vedo oni sami. Dokazalo se je, da je Samostojna silno nezamostojna in da se ne bo moglo z novimi spori slabiti strankarskega premirja med Slov. ljudsko stranko in demokratsko stranko, ki že obstojata na meji. Ker pristaši demokratske stranke niso bili navzoči in ker so trije govorniki »Samostojne« ostali popolnoma osamljeni, brez enega samega somišljenka, je rešil situacijo uradnik tukajšnje Gospodarske zadruge g. Jerebič in razložil navzočemu občinstvu pence zahteve sloveskega ljudstva, kakor jih zastopa Slov. ljudska stranka in v načela vsi poštenu somišljeniki drugih strank, ki hočejo ljudstvu dobro: takojšnje sklicanje narodnega predstavnštva, razpis novih volitev, davčna reforma (odprava vinskega davka itd.), odprava carine na najpotrebnejše uvozno blago in drugo. O teh aktualnih zahtevah ni vedela Samostojna ničesar in zato je polomila na tem shodu, kakor le redkokdaj polomi kaka stranka. Shod je izzvenel v enodušni manifestaciji za SLS. Vse se je zgodilo trezno, brez hujskanja, brez strankarske nestrpnosti. Ljudstvo je samo pokazalo, da ne mara novih strank, marveč bo edinole v obstoječih strankah, in sicer po ogromni večini pod praporom od Kreka in Korošca prepojeane stranke, razvilo skupno delovanje za blagor cele države in vseh njenih slojev.

Radgona. Zaročila sta se dne 7. t. m. g. Tone Ivnik, poštni uradnik v Radgoni in gđc. Milka Gajšek iz Radgone. Čestitamo!

Razgled po svetu.

Italija. Končno veljavni izid volitev v Italiji je sledeči: 66 liberalcev, 130 demokratov, 4 agrarci, 103 katoliške ljudske stranke, 54 članov združene levice, 150 socialistov. Na novo je izvoljenih 324 poslancev, 184 je ohranilo svoje mandate. Slovesna otvoritev se je vršila dne 2. t. m. Socialisti so pred kraljevim prestolnim govorom denonstrativno zapustili dvorano. Pre-

stolni govor ne pove nič posebnega. Predsednikom zbornice je bil izvoljen znani Orlando. — V noči od 1. na 2. t. m., ko so socialisti zborovali o delavski komori v Rimu, je redarstvo obkolilo hišo. Ko so se zborovalci razhajali, je redarstvo zaprlo vse ulice in pozvalo socialiste, da se odstranijo. Istočasno so se čuli zvoki trombente na alarm. Karabinjeri so z golimi sabljami napadli socialiste in je bilo ranjenih čez 20 oseb, med temi trije poslanci. V torek se je pričela generalna stavka. Redarstvo je aretiralo številne osebe. Rim je izgledal kakor oblegano mesto. Rimski dogodki so našli odmev po celi Italiji. Tudi v Milanu, Torinu in ostalih industrijskih mestih Italije je izbruhnil generalni štrajk in povsod je došlo do nemirov, večkrat celo krvavih. V Milanu je bilo ubitih več oseb in nekoliko težko ranjenih. Kmetje so začeli pleniti, zlasti v Mantovi, kjer so zažgali ječo ter izpustili vse kaznjence. Vojaštvo je bilo brez moči. Oficijelni krogi delavskih organizacij so sicer pozvali delavstvo, da se vrne na delo, toda brez znatnega uspeha. Socialist Treves je imel v komori znamenit govor, v katerem opozarja na važnost teh dogodkov in svari buržujske imperijaliste, naj se ne igrajo z ognjem. Italijansko ljudstvo se ne da cropati svoje zmage pri volitvah! — Za razmere v Italiji je značilno, kar piše znani francoski publicist August Gauvain v »Journal des Debats«: »V najmočnejšem in najbolj intelektualnem okrožju države, v Milanu, je okrog 40% analfabetov. V bolj oddaljenih okrožjih presega število analfabetov 80%. Kako naj se s pričo teh dejstev govori o ljudski volji? V dobi največje obnove dežele, v dobi volitev, ljudstvo ni govorilo«.

Madžarska se je odrekla Reke. Madžarski delegati so že prispeli v Pariz. Te dni se je razpravljalo v vrhovnem zavezniškem svetu o formuli, kako naj se Madžarska odreče Reke. Razprava je zopet pokazala, kako strupeno sovraštvo goji Italija do Jugoslavije. Madžarska se je morala odreči vsake pravice do Reke in se podvrči odloku zavezniškega sveta, ki bo določil usodo Reke.

Madžarske meje določene definitivno. Ker je antanta priznala vlado sedanjega ministr. predsednika Huszarja, so se Madžari javno hvalisali, da jim je obljubljena poprava dosedanjih meja v madžarsko korist. Češki zunanji minister Beneš je z ozirom na te vesti vprašal vrhovni zavezniški svet, ali je res bila dana taka ali podobna obljuba. Zagotovilo se mu je, da se že določene meje ne bodo spremenile v madžarsko korist in da antanta ne namerava protežirati Madžarske.

Rumunija še ni podpisala miru. Vrhovni zavezniški svet je poslal Rumunijo ostro noto, kjer grozi, da prekine vse odnose z Rumunijo, ako ne podpiše mirovne pogodbe najpozneje do 8. decembra. Istočasno mora predložiti odgovor na prejšnjo noto zavezniškega sveta.

O nevarnosti reakcije v Nemčiji piše »Vorwärts«: Oni pristaši cesarja, ki hočejo zrušiti republikansko vlado, so zlasti zadnje tedne razvili živahno agitacijo. Manifestacije v Berlinu povodom Hindenburgovega procesa, vedenje nekaterih »narodnih straž«, razdelitev orožja maloposestnikom ne deželni mnogo drugih znamenj kaže, kako se zopet vzbujajo junkerski dih. — Dalje piše »Freiheit«: »Nemška vlada, ki noče izročiti obtoženih častnikov, izrablja vprašanje vrnitve vojnih ujetnikov, da prekine pogajanja v Parizu in da zabrani ratifikacijo pogodbe. Upa, da izvleče korist tudi iz ameriške krize. — Versailleski mir še vedno ni stopil v veljavo.

Papež za vrnitev vojnih ujetnikov. Sv. Oče je naznanil švičarskemu zavezniškemu svetu, da bo s vsemi močmi podpiral njegovo inicijativo v svrhu vrnitve vojnih ujetnikov in da je diplomatskim putem sporočil vladam dažav, ki so sodelovale v vojni.

Avstrija. Dr. Renner bo potoval v Pariz, da poskuša slednjikrat pridobiti kredit za nabavo živil in surovin. Govori se, da bo pri morebitnem neuspehu vlada odstopila, ker je ne mogoče, še nadalje v redu voditi državne posle.

Bavarski kmetje za svobodno bavarsko kraljevino. Na Bavarskem se pojavlja močuo rojalistično gibanje. Pretečeno nedeljo se je ustanovila v Münchenu rojalistična stranka, h kateri so pristopili večinoma kmetje iz münchenske okolice. Poslala se je udarnostna brzobjavka bivšemu kralju Ludoviku.

Odvetnik Dr. Lenart Božio

si usoja naznaniti, da je otvoril svojo pisarno v Gornji Radgoni, Spodnji gris, šte. 12.

Odvetnik dr. Andrej Veble

naznanja, da je otvoril odvetniško pisarno pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah :-: (v posojilniški hiši, I. nadstropje). :-:

Jajca

sveža kupi v vsaki množini in prosiza ponudbe eksportna trgovina Ed. Suppanz, Pristova, Slovenija.

Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni

raspisuje mesto **disponenta** in mesto **kontoristinje**.

Za disponenta se zahteva popolna trgovska naobrazba, ob enem mora biti disponent spreten kalkulant. Za kontoristinjo se zahteva popolno znanje stenografije in strojepisja. Pismene ponudbe s spričevali in službenimi pogoji naj se naslovijo na ravnateljstvo zadruga.

Mariborska eskomptna banka podružnica Murska Sobota

Centrala v Mariboru.

Sprejema vloge na knjižice, ter jih obrestuje po **3%** čistih, ter vloge na tekoči račun po dogovoru.

Dovoljuje vsakvrste trgovske kredite. — Zamenjuje tuj denar po najugodnejšem kurzu. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle pod najkulantnejšimi pogoji.

Uradni prostori v občinski hiši v I. nadstropju.

Išče se magazinerka s trgovsko izobrazbo, katera ima veselje do kmetijstva. Lahke začetnice. Stanovanje in hrana v hiši. Ponudbe z navrebo plače na Kendrove grajske upraviteljstvo Bled.

Strokovna prodajalka in mlad prodajalec, veča slovenskega jezika in dobro vpeljana v mešani stroki s 1. princem službe. Vprašanja iz prijaznosti pri agenturi **Karel Rayer, Maribor**, Tegethofova ulica 57.

Dobro renomirana trgovina (ali trgovski lokali) v prometnem kraju Slovenije, se išče v najem. Cenjene ponudbe se išče prositi pod šifro „Spomlad 920“ na upraviteljstvo „Murske Straže“.

Iščem v večjem mestu na Štajerskem ali Prekmurju če mogoče že vpeljano mesarijo; eventualno tudi kak drug lokal primeren za to obrt. Pojasnila se proti nagradi hvaležno sprejmejo. Ponudbe, poštnoležece Tržič 190, Gorenjsko.

Iščem službe v mestu ali na deželi. Zaradi obiteljskih razmer vstop takoj. Ponudbe na upraviteljstvo „Murske Straže“ pod „Izurnjen hlapec“.

Išče se dobra kuharica, ki opravlja tudi hišna dela. Ponudbe na upraviteljstvo „Murske Straže“.

Trgovski pomočnik, 27 let, išče službe v trgovini ali skladišču. Naslov na upravo „Murske Straže“.

Občinski tajnik želi nastopiti 1. januarjem 1920 kje na deželi ali v trgu službo, je popolnoma zmožen slovenskega in nemškega jezika, ima delno-vladno skušnjo ter 19letno prakso, zmožen voditi občinske posle samostojno. Ob enem sprejme tudi službo **organista** ter vodstvo večjega pevskega zbora. Ponudbe naj se blagovoljivo poslati na upraviteljstvo „Murske Straže“.

Kupim vsako množino čebelnega voska. **J. Rozman ml., Ljubljana.**

Kupim vsako množino strdi in deželnih pridelkov. Cenjene ponudbe na **Agenturo K. Rayer, Maribor**, Tegethofova ul. 57.

Dolg potovalni kožuh se prodaja, popolnoma nov in nerabljen, napravljen iz predvojnega blaga, za ceno 2500 K. Prodajalca naslov se izve pri upraviteljstvu „Murske Straže“.

Proda se malo posestvo v bližini Planine pri Celju. Posstvo obstoji iz 1 in pol orala zemlje in 1 hišica za 3-4 osebe. Ponudbe na upraviteljstvo „Murske Straže“.

Cepljeno trsje na prodaj in sicer sledeče vrste: Šmarnica, laški rilček, zlatnina bela in rdeča, burgundec beli in rdeči, sladka minka in več tisoč korenjakov. Cena po dogovoru. **Janez Verbnjak, trtničar, Breg pri Ptuj.**

Podvojite lahko Vaše premoženje, ako inserirate v „Murski Straži“, ker je ta list razširjen po celi Sloveniji in imajo inserati velik uspeh.

Obl. kences. informačni zavod

Drago Beseljak

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5

dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonementu ter posamezne cene zmerne.

Ženitna ponudba.

Mladenič, 32letstar, v stalni službi, želi se seznaniti z gospodine do 30 let staro. Premoženje postranska stvar. Resne ponudbe če mogoče s sliko, katera se vrne pod „Srečna bodočnost“ na upraviteljstvo „Murske Straže“.

Razpošiljam

samo na trgovce **fino mast** (vazelin za čevlje) v lesenih škatljicah, kakor tudi ličilo (biks), milo in drugo raznovrstno blago. **J. Menart, Domžale.**

Nova smrt

za podgane in miši, katere se zamore popolnoma in zanesljivo zatreti, le z novo 10 let rabljivo iznajdbo avtomatična past „**Samostavljanka**“. V eni noči se lahko vjame 20-30 miši ali podgani. Za uspeh jamčijo mnogobrojna priznanilna pisma. Cena z navodilom za 1 komad I. vrste nekoliko večji K 25.—, II. vrste malo manjši K 15.—. Cenjena naročila se prosijo pod „**Samostavljanka**“ na **Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje štev. 5.**

Garje,

srebečico, kraste, lišaje uniči pri človeku in živini mazilo zoper srebečico. Brez duha in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo 6 K. Po pošti 7 K. poštnine pristo. Produja in razpošilja s pošto **lekarna Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko.** 30-26

Tužnim sreem naznanjamo, da je naša ljubljena mati oziroma babica, gospa

Alojzija Sršen

posestnica na Podgradju, danes v 90. letu svoje starosti za večno zaspala. Pogreb se je vršil v petek, 5. decembra predpoldan. Podgradje, 3. decembra 1919.

Karl, Filip, Matilda, Marija, otroci.
Franček, Tonika, Janko, Drago, Martin, Matjaš, Julika, Micika, Trezika, Franček, Tonika, Frančička, Katika, Julika, Micika, vnuki in vnučinke.

Veliko zalogo

manufakturnega blaga po najnižjih cenah priporoča **Franjo Korešec**, trgovec v Gornji Radgoni.

Primešaj Mastin krmi.

Če živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do zretja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajce, mleko. To se doseže, ako primešamo krmi enkrat na teden pest praška **Mastin**. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila, pa se ga primeša dvakrat na teden. Prašek **Mastin** je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo **Mastin**; ko ga enkrat poizkusijo, ga ponovno rabijo. Pet zavojev praška **Mastin** zadostuje za šest mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja smejo prodajati **Mastin** vsi trgovci in vsa konsumna društva. Ako se **Mastin** pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po poštni dopisnici v izdelovalnici **Mastina**, to je

v lekarni Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko.

Pet zavojev (paketov) **Mastina** stane 30 kron 50 vin. poštnine pristo na dom. Od tam se pošlje **Mastin** s prve pošto na vse kraje sveta.

Zahvalna pisma kmetovalcev, ki rabijo Mastin.

Gospodu lekarnarju v Ljubljani!
Za Vaš **Mastin** se Vam toplo zahvaljujem. Odkar svojim prašičem primešam na teden pest **Mastina** med krmo, žro vsako poljubno krmo. To imam zahvaliti edino Vašemu **Mastinu**.

S spoštovanjem
Franz Altenbacher, gostilničar, Kranach-Leuschach, Štajersko

Hvala Vam za Vaš **Mastin** Moja živina žre sedaj vsako krmo, se dobro razvija, tako da jo je veselje gledati.

S spoštovanjem
Franz Planin, Svibno št. 19, pošta Črnomelj, Kranjsko.

Naročam po pošti 5 paketov **Mastina**. Dajal sem istega po navodilu na teden enkrat po eno pest v krmo in živalmi žreli. Veselje je gledati, kako moja živina rada žre, uspeva, se debeli in masti. Srčna Hvala!

S pozdravom
Franz Trubiansky, Lugos (Banat).

Ideal

Fran Josipa cesta 9 Maribor Vetrinjska ulica 16

Pralnica Čistilnica Svetlolikalnica

za ženske in moške obleke. Vedstvo odlikovano na razstavi v Parizu 1914.

Specialiteta: Ovratniki I K do I K 10 v, Zapestnice I K 20 v.

Razglas.

Raspisuje se mesto notarskega namestnika v **Murski Soboti** in po potrebi tudi v **Dolnji Lendavi**. Prošnje se naj pošljejo podpisani zbornici do 16. t. m.

Notarska zbornica v Celju, 6. decembra 1919.

Svarilo.

Vse osebe, ki razširjajo o meni lažnjive govorice in žalijo mojo čast, opozarjam, da bom proti razširjevalcem teh govoric nastopila sodno pot.

V Gornji Radgoni, dne 8. decembra 1919.

Marica Dibelčar.

Kubična knjiga

je izšla v četrti izdaji. O malokateri prodaji je kmet tako malo poučen kakor o prodaji lesa; zato je največkrat izročten na milost in nemilost lesotrzcevc. Tisti, ki trpi vsled teh razmer škodo, je kmet, in tisti, ki od njegove škode bogati, je lesotržec. Skrajni čas je bil, da je izšla poljudno spisana knjiga o merjenju lesa, ki kmetu razodeva „skrivnosti“ lesne kupčije, ki mu bo torej navodilo kako naj se ravna pri prodaji gozdov ali lesa, da bi iztržil toliko, kolikor mu gre po vrednosti njegove lastnine. Knjiga poučuje v tabelah o razmerju med našimi in v lesni trgovini se vedno običajnimi laškimi merami. Vrhutega vsebuje knjiga vsa potrebna izračunavanja za stoječ in raznovrsten posekan in rezan les. Kdor hoče ceniti in prodajati svoj gozd ali prodajati posekan ali obrezan les, najde v tej knjigi vse potrebne podatke in če noče biti varan, naj kupi to knjigo, kajti mali izdatek za knjigo se mu bogato povrne pri kupčiji, ker spozna na podlagi tega poljudnega navodila vrednost svojega gozdnega pridelka, da mu ne bo treba več verjeti le besedam kakega prebrisanega lesotrzca, ki se hoče okoristiti s kmetovo nevednostjo. Pri vsaki kupčiji dandanes le tisti najboljše uspeva, ki se v njej najboljše spozna. Knjiga „**Poljudna navodila za merjenje lesa**“ stane vezana K 25.— s poštnino K 27.—, dobi se pri založniku **V. Požgaj, Kranj, Gorenjsko.**

Novo usnjarsko obrt v Ljutomeru

je otvoril **Alojzij Hanžel**, poleg stavbenega mojstra g. Antona Jandl, tik Ljutomerskega kolodvora, s 1. decembrom 1919 in se priporoča p. n. občinstvu za dobro izdelovanje vsakvrstnih kož po najnižjih cenah. Kožo sprejema vsak dan na domu in vsak terek in petek pri ključavničarju g. Ivanu Kovačič na Starem trgu v Ljutomeru.

Inserati v „Murski Straži“ imajo velik uspeh, ker je list zelo razširjen.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z o. z. se usoja naznaniti, da je začelo poslovati v

Ljubljani, Sodna ulica štev. 2. **Mariboru, Viktringhofova ulica št. 34.**

Tehnični ravnatelj: autor. civ. inž. **Václav Fidrhel.** Komercijelni ravnatelj: **Viktor Kukovec.**

- Odd. I. Projekti, proračuni. Nasvetovanje in zastop. Presoja in stavbno nadzorstvo. Izvršitev zgradb.
- Odd. II. Vodne gradbe; izraba vodnih sil, elektrarne, električna instalacija; poljedelska melioracija; kanalizacija in vodovodi.
- Odd. III. Beton, železobeton. Železne konstrukcije.
- Odd. IV. Železnice, ceste, predori, mostovi.
- Odd. V. Industrijska in gospodarska poslopja.
- Odd. VI. Komercijalno razpečavanje gradiva, orodja, strojev in industrijskih tvarin.